

Лебедев О.А , магістр, Полетаєва Л.М., к.г.н., доц.
Одеський державний екологічний університет

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ: СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ

У статті досліджено сутність сільського зеленого туризму, його переваги, сучасний стан та розвиток сільського зеленого туризму як один із секторів туристичної сфери України.

Ключові слова: сільський зелений туризм, переваги сільського зеленого туризму, перспективи сільського зеленого туризму, моделі розвитку сільського зеленого туризму.

Вступ. Сільський зелений туризм - явище для України нове та неординарне. Фахівці досі сперечаються щодо таких понять як сільський туризм, екотуризм, агротуризм, зелений туризм, фермерський туризм, екоагротуризм і також багато авторів розуміють одне і теж під різними поняттями.

У законопроекті України «Про сільський зелений туризм» [1] наведено визначення сільського зеленого туризму як виду туризму, який передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі) для відпочинку та отримання ними послуг сільського зеленого туризму. До послуг сільського зеленого туризму належить діяльність членів особистого сільського господарства, власників котеджів, міні-готелів у сільській місцевості з надання послуг бронювання, розміщення, харчування, інформаційного обслуговування та інших послуг, які спрямовані на задоволення потреб туристів.

Актуальність. Пріоритетність розвитку сільського зеленого туризму в Україні зумовлюється нагальною необхідністю невідкладного розв'язання соціально- економічних проблем сучасного українського села.

Матеріали та методи дослідження. Наукові статті, експертні оцінки, статистичні данні, публікації.

Виклад основного матеріалу. Згідно визначення Міжнародної спілки екотуризму, сільський зелений туризм визначається як спрямована мандрівка в сільську місцевість з метою ознайомлення з місцевою культурою та історією природного середовища, яка не порушує цілісності екосистеми, при цьому робить охорону природних ресурсів вигідною для сільських мешканців [2].

Експерти Всесвітньої туристичної організації визначають сільський зелений туризм як складну багатоаспектну діяльність, що включає пішохідні та кінні прогулянки, полювання і риболовлю, гірські походи й альпінізм, спортивні та оздоровчі поїздки [3].

Міжнародний Союз охорони природи визначає даний вид туризму як мандрівку з відповідальністю перед навколишнім середовищем по відносно незайманих територіях з метою вивчення і насолоди природою, що сприяє її

охороні, чинить «м'який» вплив на навколишнє середовище, забезпечує активну соціально-економічну участь місцевих мешканців у збереженні природи та отриманні ними переваг від цієї діяльності [2].

Основні переваги сільського зеленого туризму для господарств, що надають послуги в даній сфері:

- додатковий дохід у позааграрній діяльності;
- активізація підприємницької діяльності селянської родини;
- особистий розвиток родини. Готуючись приймати і обслуговувати відпочивальників, члени селянських родин мимоволі змушені поповнювати свої знання з ведення домашнього господарства, гігієни і санітарії, кулінарії тощо, а спілкування з гостями розширює їх кругозір, дає змогу зав'язати нові знайомства, завести друзів в інших населених пунктах;

- використання вільних засобів господарства;
- естетичний і культурний розвиток членів сім'ї.
- розвиток інфраструктури села. Розвиток сільського зеленого туризму спонукає до покращання благоустрою сільських садиб, вулиць, сіл в цілому; стимулює розвиток соціальної інфраструктури. Звичайно, на перших етапах приймання і обслуговування відпочивальників відбувається на базі існуючого житлового фонду з використанням місцевих рекреаційних та інфраструктурних ресурсів. Але з певним надходженням коштів від цієї діяльності починаються робити вкладення у поліпшення комунального облаштування житла, вулиць.

На мою думку, в той же час, сільський зелений туризм несе ряд перспектив для сільської громади, на базі якої надаються ці послуги:

- підвищення рівня зайнятості сільського населення;
- активізація торгівлі;
- збереження і розвиток культурної та історичної спадщини села.

Сільський зелений туризм чинить позитивний вплив на відродження, збереження і розвиток місцевих народних звичаїв, промислів, пам'яток історико-культурної спадщини. Проявляючи інтерес до цих надбань народної культури, мешканці міст під час відпочинку на селі розкривають місцевим жителям їхню справжню цінність, популяризують їх у своїх краях і, таким чином, допомагають їх збереженню морально, а подекуди й матеріально;

Сільське населення України здатне отримувати доходи у сфері сільського туризму від таких видів діяльності, як:

- облаштування туристичних маршрутів;
- облаштування й експлуатація стоянок для туристів;
- робота гідом чи екскурсиводом;
- транспортне обслуговування туристів;
- егерська діяльність (полювання, аматорське та спортивне рибальство);
- прокат туристичного спорядження;
- послуги приймання туристів;
- підготовка культурних програм;
- виробництво та реалізація туристам екологічно чистих продуктів харчування;

- реалізація туристам ягід та грибів.

Споживачі послуг сільського зеленого туризму мають також значну кількість переваг від використання можливостей даного виду відпочинку, а саме:

- активний відпочинок «на природі»;
- навчання виробництву продукції на селі, набуття нових умінь;
- вживання натуральних страв;
- пізнання культури регіону;
- безпосереднє спілкування з місцевими жителями.

Пріоритетність розвитку сільського зеленого туризму в усіх регіонах України зумовлена такими обставинами:

1. Розвиток сільського зеленого туризму стимулює мале підприємництво, важливе для оздоровлення економіки аграрних районів країни.

2. Регіони України володіють малоосвоєним рекреаційним потенціалом, що потребує пошуку альтернативних та ефективних стимулів для його раціонального використання у відпочинково-туристичних цілях.

3. Створення та розвиток агрорекреаційного сервісу вирішує низку напружених соціальних проблем багатьох регіонів, зокрема, масового безробіття, закордонного заробітчанства тощо.

4. Збережена етнокультурна самобутність історичних країв нашої держави виступає ексклюзивною, міжнародно-туристичною, конкурентною перевагою, що дозволить Україні бути серед основних осередків розвитку сільського туризму в Європі [4].

Темпи зростання сільського зеленого туризму оцінюються від 10 – 20% до 30% на рік, а його частка в доходах від міжнародного туризму сягає 10 – 15%. Ринок сільського туризму в нашій державі знаходиться на стадії становлення. Кількість господарств, що працюють на цьому ринку незначна. На сьогоднішній день – це райони, що мають для цього соціально-економічні передумови – Українські Карпати, Слобожанщина, Полісся, Поділля.

Український ринок потенційно здатний прийняти й розмістити на селі близько 150 тис. "зелених" туристів.

Висновки. Сьогодні в Україні формується розуміння сільського зеленого туризму як специфічної форми відпочинку на селі з можливістю ефективного використання природного, матеріального і культурного потенціалу регіонів. Сільський туризм виступає важливим чинником стабільного динамічного збільшення надходжень до бюджету, активізації розвитку багатьох галузей економіки (транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство тощо). Сільський відпочинок в Україні за рахунок збереження етнографічної самобутності повинен набути національного значення.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Проект Закону України «Про сільський зелений туризм» від 12.04.2007 № 3467 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://>

- tourlib.net/zakon/pro_siltur.htm.
2. Ecotourism Society, 1994. Western D. Definihg Ecotourism. In: Ecotourism: A Guide for Planners and Managers The Ecotourism Socierty, North Benningtoh, USA, 1993.
 3. Рутинський М. Й. Зелений туризм / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько. – К. : Знання, 2008. – 271 с.
 4. Developing a National Ecological Network – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iucn.org/>
 5. Малік М.Й., Забуранна Л.В. Сільський аграрний туризм як чинник розвитку сільських територій України [Текст] / Л.В. Забуранна // Економіка АПК: Міжнародний науково-виробничий журнал. - 2012. - №5. - С. 110-115.